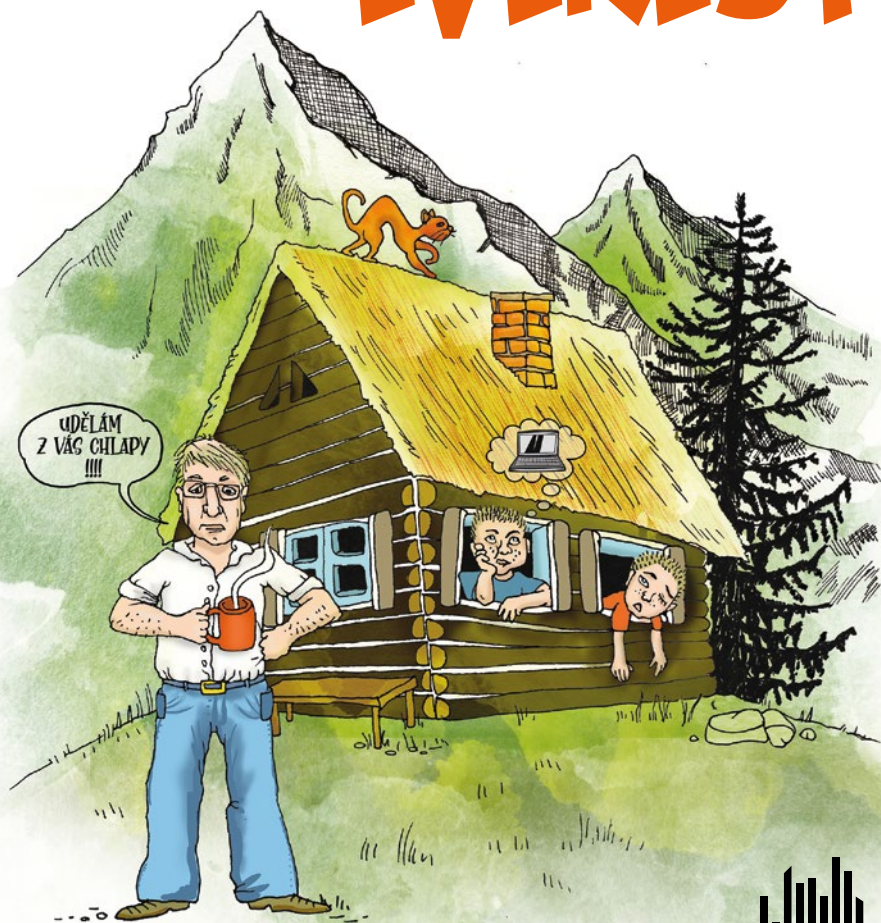

Aleš Procházka

KAŽDÝ MÁ SVŮJ EVEREST

Aleš Procházka

**KAŽDÝ MÁ SVŮJ
EVEREST**

© Grada Publishing, a. s., 2020
Text © Aleš Procházka
Ilustrace © Tereza Doležalová

Jestli se jednou dožiju stáří, docela určitě neumřu jako zvadlý, zatrpklý dědek. Spíš zůstanu do poslední chvíle klukem, který je sice politováníhodnou člověčí ojetinou, ale pořád ještě v něco věří a na něco čeká.

Takhle nějak viděl finále svého pozemského bytí inženýr Pavel Spáčil. Do oné pomyslné cílové pásy mu však, jak pevně doufal, zbýval ve dvačtyřiceti letech pořádný flák cesty. Prozatím žil radostmi a starostmi manžela, dvojnásobného otce a kupodivu také poněkud konzervativně smýšlejícího tvora, kterého občas vyváděl z míry překotný vědecko-technický pokrok. Zatímco všichni okolo si nedočkavě a s naprostou samozřejmostí přivlastňovali bezpočet těch skvělých a ještě lepších vynálezů, jimiž jsme dnes a denně bombardováni, on co chvíli ztrácel čas (a případně také náladu) meditacemi na téma: Opravdu je zrovna tohle pro nás tak moc užitečné a nepostradatelné?

Manželce se s tím radši nesvěřoval. A mladším kolegům ve firmě, kde si za léta věrných služeb vydobyl vcelku lichotivé postavení? Těm už vůbec ne. Ano, možná by mezi nimi našel někoho, kdo by se nad hrnkem kafe solidárně propůjčil k rádoby hlubokomyslné filozofické debatě nebo by alespoň byl ochoten zdvořile předstírat, že Spáčilovi naslouchá. Ale co dál? Dříve či později by se stal pro ty ambiciózní, flexibilní a kreativní chrty kolem sebe exotem, na kterého by se dívali s úšklebkem.

Tak nebo onak – pokud měl inženýr ukázat prstem na ty, před nimiž byl kdykoliv a bez rozpaků ochoten uctivě smeknout klobouk, pak mezi vyvolenými zcela určitě nechyběl Martin Jukl. Však to byl právě Spáčil, dychtivý konzument Juklových knížek pojednávajících o šplhání na himálajské kopce, kdo umně naočkoval ředitele, aby se jejich firma zařadila mezi horolezcovy sponzory. A když pak došlo na to, že ve firemních prostorech měla být slavnostně otevřena výstava fotek přibližujících obyčejným smrtelníkům bílé království velehor, nechal se Juklův obdivovatel víc než ochotně nanominovat do role toho, kdo hlavního hrdinu oficiálně přivítá a uvede jeho zahajovací přednášku.

Hrdý otec s sebou neopomněl vzít ani své školou povinné a toho času o prázdninách se nudící synky – Marka a Adama. Ani na vteřinku nezapochyboval o tom, že setkání s renomovaným dobyvatelem osmitisícovek bude pro oba kluky silným, dlouhotrvajícím zážitkem. Zaujat Juklovými čerstvými postřehy z úspěšné expedice na Nanga Parbat vmísil se Spáčil do pozorně naslouchajícího davu a dychtivě vstřebával vyprávění o přetěžké

zkoušce, jakou je pro každého odvážlivce pobyt v takzvané zóně smrti.

„Samozřejmě že slovo strach není pro nás neznámým pojmem,“ pousmál se Jukl nad uctivým dotazem postaršího muže. „Pokud někde šplháte ve strmé stěně, pohybujete se v extrémních podmínkách, pak nutně přichází nespočet situací, kdy se musíte umět rozhodnout, zda to a ono ještě zvládnete, nebo zda je to nemístný hazard. Kdo tohle nedokáže, nemá nárok tam nahoře obstát a přežít.“

Moderátor, který dirigoval koloběh otázek a odpovědí, při Juklových slovech příčinlivě pokyvoval hlavou a pak zavelel: „Tak ještě poslední dotaz a potom už se můžete pustit do prohlížení těch nádherných fotografií.“ Rozmáchlým gestem přiměl ztichlý dav, aby očima obkroužil stěny. Pak ještě jednou zapátral po případném zvědavci. Než se ale kdokoliv mohl nadechnout k onomu závěrečnému horolezeckému dotazu, ozval se odkudsi ze zadu rozjásaný dětský výkřik: „Ty vole, to je hustý!“ Pročež následoval dvojhlasný klučičí řehot.

Většina přítomných se otočila, někdo se pousmál, někdo se zatvářil zvědavě a bylo i pár těch, kteří udiveně zvedli obočí nebo pohoršeně zakroutili hlavou. Službu konající pořadatel-důchodce si pospíšil k lavici, na které seděli Marek s Adamem a náramně se bavili za pomoci svých mobilů, takže ani nepadalo v úvahu, že by stíhali vnímat, co se děje okolo.

„Víte co, hoši? Běžte si hrát ven, když vás to tu nebaví!“ dostalo se jim napomenutí.

Spáčil postřehl, kdože to tu vyrušuje, a hbitě zamířil k místu činu. Hlídkující pořadatel si před ním ulevil:

„Ať žijou mobily, že jo? Člověk se nestačí divit, jak ty děti zblbnou.“

„Marku, Adame! Kvůli tomu jsem vás bral s sebou?“ zahřimal popuzený otec. „Vsadil bych se, že jste nepochytili ani slovo z toho, co se tu říkalo.“

„Jé, promiňte, pane inženýre. Já nevěděl, že to jsou vaši...“

„Ne, ne, to je v pořádku,“ uklidňoval Spáčil provinile se tvářícího poradatele. „Já už mám toho vašeho věčného zírání do mobilu plný zuby. Zvedněte se laskavě a jdeme.“

Kluci neochotně vstali a Marek se pro jistotu zeptal: „Domů?“

„Ne. Pan Jukl bude tak hodný a podepíše vám plakáty. A pak si prohlédneme výstavu, jasný?“

„Jaký plakáty?“ zajímalo Marka.

„Krásný. Horolezecký. Pověsíte si je nad postel.“

Kdyby si byl Spáčil dal tu práci a pozorněji v onom okamžiku prozkoumal tvářičky svých potomků, asi by si nebyl tak úplně jist, že jeho přání bude vyslyšeno...

Zasmušilá hlava rodiny seděla u stolu ve společnosti tchyně Milady a sveřepě pozorovala svůj zatím ještě prázdný talíř.

„Tak podesátý. Kluci, jíme!“ apelovala Spáčilová zpoza dveří do kuchyně. Protože se nedočkala okamžité reakce a z vedlejšího pokoje byly nadále slyšet jen nejrůznější skřeky a výstřely pocházející prokazatelně z televize, dopřála si razantní dovětek: „Okamžitě ten kravál vypněte, nebo si pro vás táta dojde!“

„Jo, moment!“ ozval se zpoza dveří Markův hlas. „Už to končí.“

Teprve díky svým synkům inženýr zjistil, že pod pojmem „moment“ se může skrývat i poctivá půlhodinka vyplněná brnkáním na rodičovské nervy. Když mu teď došla trpělivost, napůl se vztyčil a našťavaně zíral směrem k ohnisku tohoto už klasického, notně obehnaného domácího konfliktu.

„Tak naposled. Slyšeli jste?“

Tchyni to přimělo k naléhavému varování: „Prosím tě klid, Pavle, jenom v klidu!“

Šťestí, že tu mám někoho, kdo je nad věci a včas mě usměrní, pomyslel si s hořkou ironií Spáčil. Jednou, až budu plnoletý, třeba už mě nebude zapotřebí dirigovat.

Jenomže naplnění této jeho vize bylo momentálně v nedohlednu. Tchyně, která se onehdy po operaci kyčle přesunula „na krátkou dobu“ do jejich bytu a k zeťákově pramalé radosti tam setrvala už třetí rok, přisunula před Spáčila rozečtený časopis a zalistovala v něm.

„Tady. Tohle tě bude zajímat. Píší tu, že děti se nesmějí fackovat. Dělalí průzkum a i rodiče jsou proti tomu. Všichni sice ne, ale většina.“

Pavel sjel pohledem z pootevřených dveří do dětského pokoje na Miladu. Je to svým způsobem obdivuhodná nátura, napadlo ho. Dokáže bez mrknutí oka měnit názory, a to tak rychle, že by ji leckterý sebespráskanější politik mohl jen tiše závidět. Jak je to dlouho, co do něho neodbytně hučela, že musí být na kluky metr. A když nebudou poslouchat? Jaképak štráchy! Nejlepší jednu jim vlepit. Tak se to praktikovalo i za jejích holčičích let a fungovalo to náramně. Ale proč by se měl divit takovýmto názorovým veletočům? Přece už dávno postřehl, jak tchyně hravě

zvládne začít větu konstatováním, že něco je bílé, a než to dopoví, najednou už je to černé. Šťastná to žena. Až se podruhé narodím, chtěl bych být jako ona. Jenže takovou kliku já asi mít nebudu.

Rámus odvedle konečně ustal a Marek s Adamem otráveně zasedli ke stolu. Jen co začali s despektem komentovat předkládaný pokrm, inženýr nekompromisně praštil dlaní do stolu a zařval: „Dobrou chuť!“

Spáčilová se spokojila s tichým povzdechem, zatímco Milada zkameněla a s mučednickým výrazem zvrátila hlavu ke stropu: „Tak z tohodle já budu mít opar,“ dodala na vysvětlenou.

Načurený otec nechal kluky sežvýkat pár soust a spustil: „Adame? Zaplatil sis už ten kroužek florbalu?“

Odpověď žádná.

„Na něco se tě ptám. Ano, nebo ne?“

„Ne.“

„Aha! A můžu vědět proč?“

„No... oni ho asi zrušili nebo co.“

Spáčil nijak nešetřil svoji dlaň a deska stolu dostala další zásah. Talíře a skleničky nadskočily a Milada je napodobila.

„Co lžeš? Co si to vymejšíš? Ptal jsem se ve škole a řekli mi, že pozejtří je první trénink.“

„Asi to změnili nebo co.“

„Jo změnili... Takže! Buď si to okamžitě vyřídíš, nebo ti zabavuju mobil. Jasný? Marku?“

Adamův bráška správně pochopil, že je marné snažit se být neviditelný. „Mě ale florbal nebaví. Tělocvikář taky říkal, že to nebude moje parketa.“

„A neradil ti náhodou, abys radši ani nechodil na tělák? Ne?“

„Pavle, v klidu, prosím tě. Já myslím, že by bylo rozumnější...“ pokusila se svého rozparáděného chotě zarazit Ivana, neměla však šanci pokračovat.

„V pořádku, nebudu tě nutit,“ připustil Spáčil, ale dříve, než si Marek stačil s úlevou vydechnout, otec se zřejmým sebeuspokojením pokračoval. „Tobě jsem zařídil jináčí zábavu.“ Osazenstvo stolu zpozornělo. „Domluvil jsem to s panem Juklem. Zná má od něj z oddílu dělá instruktorku na lezecký stěně. Můžeš tam chodit. Je to od nás kousek. Čtyři, pět stanic tramvají.“

„Můžu, nebo musím?“

„Když se ptáš takhle hloupě, tak teda musíš,“ naježil se otec.

„Já nechci, tati. Mě by to nebavilo. A stejně už jsem na to starej, abych s tím začínal.“

Spáčila takováto výmluva přiměla, aby se začal užasle rozhlížet. „Slyšíte ho?“

Nevypadalo to však, že by se u Ivany nebo u tchyně dočkal v ten okamžik kýžené morální podpory.

„Žák čtvrté třídy a on už má nejlepší léta za sebou... Chudák malá... A jestlipak víš, chytráku, že na tý stěně lezou i šedesátiletý dědkové? Nic, nemá cenu o tom dál debatovat. Zbytečně bych si huntoval nervy. Platí pro tebe totéž co pro Adama. Buď se zařídíš podle toho, co ti říkám, nebo se rozluč s mobilem!“

Je to pro otce docela uklidňující pocit – žít v přesvědčení, že svoje potomky nemající žádné kloudné zájmy

nasměroval díky svojí důslednosti k něčemu, co je nepochybně zocelí a zušlechtí. Jenomže tahle inženýrova pohodička měla mít naneštěstí jen velmi krátkou životnost. První krach rodičovských iluzí nastal ve chvíli, kdy se Spáčil odhodlal k výpravě do školy. Nikoliv však na třídní schůzku, protože tato prestižní společenská událost byla odjakživa manželčinou prioritou. Pavlovy kroky vedly do tělocvičny, kde podle jeho propočtů zrovna řádl florbalový kroužek. Jakpak asi jde Adamovi k duhu společnost sportujících kámošů, meditoval cestou starostlivý otec. Disciplinovaně uposlechl varování školníka, který byl připraven vlastním tělem zabránit ve vstupu komukoliv, kdo neměl cvičební obuv a kdo se nehodlal spokojit s ponožkami. Když pak vešel, lovil očima svého syna mezi klučiny prohánějícími se po tělocvičně s florbalovými holemi. Marně.

„Hledáte někoho?“ vyzvídal trenér, který se vynořil poblíž.

„Ano, našeho Adama.“

„Adama?“

„Adama Spáčila.“

„Ale ten marodí. Co jste mu chtěl?“

„Marodí? Jak to, že marodí?“

Trenér zadul do píšťalky a zvučným hlasem klukům zavelel: „Dejte si pět minut pauzu.“ Pak se otočil k inženýrovi. „Vy jste jeho příbuzný?“

„Jistě, je to můj syn. Co je s ním? Stalo se mu něco?“

Florbalista na inženýra udiveně zíral. „Před prvním tréninkem mi dal omluvenku od vaší paní, že má něco s kotníkem. A od té doby se tu neobjevil. Nezlobte se, připadá

mi to divný, že se takhle ptáte. Jako jeho táta byste přece měl... Nebo vy nežijete pohromadě?”

„Samozřejmě že jo. On... říkal, že má něco s nohou, ale nenapadlo mě, že by s tím klempíroval tak dlouho. Totiž... tohle má na starosti moje žena, víte? Přede mnou se kluk tvářil, jako že dobrý, že to bude v pohodě.“

„No jo, to kluci dovedou. Frajeřit a hrát si na hrdiny. Nic, pozdravujte Adama a ať se dá co nejdřív do kupy.“

Když Pavel navztekaně opouštěl tělocvičnu, neodpustil si alespoň tichý komentář, aby drobátko ulevil svému rozbouřenému nitru. A jeho závěrečný verdikt? Tak se mi zase jednou povedlo udělat ze sebe absolutního blba.

„Haló, pane! Boty!“ ozval se mu za zády školníkův hlas. Inženýr se vyjeveně ohlédl a podíval se na zem. Polilo ho horko. Chybělo málo a on by byl opouštěl školní budovu jen tak, v ponožkách...

S Ivanou a s tchyní si to vyříkám, sveřepě sliboval sám sobě. Dobře mi tak! Krkavčí otec, kterej chce, aby se jeho syn k něčemu užitečnému rozhoupal, zaslouží dostat přes čumák. Skvělý! A já se ještě jako trouba harcuju do školy, abych si vykoledoval takovej trapas... Ale s Adamem se nebudu mazat, to ani náhodou...

Třebaže rtuť teploměru na stěně ukazovala nějakých dvacet stupňů, v obýváku u Spáčilových bylo dusno jako v sauně. Inženýr se totiž nenechal rozptýlit nabízenou večeří a od chvíle, kdy vkročil do bytu, zdálo se být víc než pravděpodobné, že nebude radno si s ním zahrávat. Adam byl podroben křížovému výslechu, který ovšem zahájil otec rafinovaně, to jest nevinným dotazem.

„Tak co florbal? Jak ti to jde?“

„Jó, docela dobrý.“

„Baví tě to?“

„Jó.“

„A kdypak budete mít nějaký zápas?“

„Já nevím, asi brzo.“

„To je divný, že nevíš.“

„Trenér nám nic neříkal.“

To byl onen osudový okamžik, kdy ve Spáčilovi bouchly saze. Práskl dlaní do stolu, až talíře a hrnky povyskočily. „On vám nic neříkal. To je ohromně zajímavý... Ale zato mně říkal. A víš co? Že jste na mě s mámou ušili boudu a udělali jste ze mě pitomce. A ty mi tady klidně lžeš do očí?“

„Pavle, prosím tě, nedělej zbytečný scény a nech si to vysvětlit! Já neměla vůbec ponětí, že Adam...“ pokoušela se zasáhnout Ivana, ale manžel ji nešetrně odsunul stranou.

„Nepleť se do toho! Co si mám nechat vysvětlovat, můžeš mi říct? Milionkrát jsme se o tom bavili. Tvoje výchova, to je rodičovská sabotáž, abys věděla. K čemu to je, že na kluky uděláš bububu, když za pět minut vyměkneš a už o tom ani nevíš?“

„No dovol!“

„Kolikrát jsme to probírali, jak mě míchá ta tvoje opičí láska bez hranic. Tomuhle, v čem ty si tak libuješ, se český říká čůrání si do vlastních bačkor. Jenomže to pak odnáším i já!“ Když rozvášněný Spáčil takto vykázal svoji choť do patřičných mezí a přiměl ji, aby zatroubila do kapesníku, přesměroval svůj hrozivý kukuč na Adama.

+

„Okamžitě sem dej mobil!“

Pouhých pár vteřin vydržel otec čekat, zda vyvalený synek poslechne. „Tys mi nerozuměl?“

Adam se duchapřítomně rozbřečel a hledal spásu v rychlém ústupu do dětského pokoje. Inženýr odhodlaně nakročil k pronásledování, ale Milada rázem rozmnožila skupinku vzlykajících členů rodiny a pověsila se Pavlovi na rameno. „Nech ho! Prokristapána, nech ho! Vždyť je to ještě dítě.“

„Čekám na ten mobil!“ vyhrožoval inženýr skrz zavřené dveře a pokud možno šetrně se snažil eliminovat pokus tchyně o jakýsi neumělý zápasnický chvat. Nakonec to vzdal a znaveně dosedl na židli.

„Máš úplnou pravdu,“ huhňal znechuceně. „Obě máte pravdu. Vždyť je to ještě dítě. Jen ať se hodně rychle naučí lhát, podvádět a flákat se. Až vyroste, bude se mu to hodit...“

Ve Spáčilově kanceláři posedával Martin Jukl a spolu se svým hostitelem probíral jednu z knížek, které předtím položil na stůl. Tenhle horolezcův stylový dárek pro sponzorskou firmu inženýra upřímně potěšil, ba přímo rozněžnil. Pilně listoval čerstvě vydanou publikací, dychtivě prohlížel bohatou úrodu fotek a nijak v té chvíli nepřipomínal osudem zkoušenou hlavu rodiny, do morku kostí otrávenou naschvály ze společné autorské dílny manželky a tchyně či podvádějícím synem. Dychtivě vstřebával Juklovy glosy k jednotlivým kapitolám přibližujícím zákulisí výprav na osmitisícovky, s nepředstíraným respektem naslouchal poznámkám o tom, jaké je to tam nahoře a jak geometrickou řadou přibývá podnikavců, kteří sice postrádají

lezecké zkušenosti, ale mají dost peněz a ctižádosti na to, aby zarputile dobývali ty nejvyšší kopce a nekoukali při tom napravo nalevo. Vše podle hesla: Honem, honem, zaplatili jsme si to, tak ať nám tu nikdo nezaclání.

Nakonec Jukl vepsal do knihy věnování a podal ji inženýrovi. „Nechcete taky dva plakáty pro kluky? Nebo je tohle moc nebere?“

„Ale ano! To byste se divil. Určitě budou rádi.“

„Jak že se jmenujou?“ vyzvídal Jukl s připravenou propiskou v ruce.

„Adam a Marek... Marek, to je ten můj starší. No, přece ten, co jste mu dohodil tu lezeckou stěnu.“

„Ale že ho to pustilo dost rychle.“

„Pustilo? Jak to myslíte?“

„No jak... říkala mi Šárka, ta moje kámoška, co tam vede dětský kurzy, že viděla vašeho mladýho všeho všudy jednou.“

Zkoprnlý Spáčil rozpačitě převzal darované plakáty a nevěřičně opakoval: „Jednou? No to snad...“

S tou operací kyčle to svého času pro Miladu nedopadlo nijak slavně. Chodit sice mohla a jen občas, když měla zrovna horší dny, si brala ku pomoci hůl, ale na delší vycházky si příliš nepotrpěla. Možná i proto, že svým způsobem postrádala motivaci. Objevit v blízkém okolí někoho, s kým by mohla nenuceně konverzovat o všem možném i nemožném, to nebylo jen tak. Ani v přilehlém parku nekynula v tomto směru přílišná naděje na úspěch. Tuhle končinu totiž namísto zvědavých důchodkyň obsadili v poslední době teenageři a na jejich hlučnou společnost byla Milada z pochopitelných důvodů poněkud alergická.

Poblíž svojí, toho času osiřelé, garsonky by asi spíše natre-fila na ochotnou dušičku, která by se propůjčila k výměně pikantních informací, někdy necitlivě označovaných jako „drby“. Jenomže Ivana si jako milující dcera netroufala poslat matku pryč. A tak Spáčilova tchyně pomalu, ale jistě zapouštěla kořínky v inženýrově bytě a větší část svých aktivit situovala do těchto stísněných prostor. Což mělo – viděno Pavlovými očima – nemálo svých stinných stránek. Počínaje jejími častými, avšak pramálo účinnými lek-cemi občanské výchovy adresovanými oběma vnukům a konče pochopitelnou ztrátou soukromí, kteroužto újmu vstřebával inženýr o poznání obtížněji než Spáčilová.

„Přece po mně nemůžeš chtít, abych teď mámu vyho-dila na ulici,“ obhajovala Ivana svoje pečovatelské snažení. Jak málo pro ni znamená slovíčko „teď“, to bylo patrné z její snahy přesvědčit matku, aby si přilepšila k důchodu a garsonku někomu pronajala. Pavlovi při občasných deba-tách na tohle téma naskakovala po těle vyrážka a pramálo ho uklidňovalo to, že tchyně se podobným návrhům zuby nehty bránila. Zatím... Může se ale klidně stát, že jednoho dne – podle svého dobrého zvyku – otočí o sto osmdesát stupňů a definitivně se vžije do představy, že je pro dceru, zeťáka a oba kluky nepostradatelná. Ne, není radno něco takového přivolávat a zbytečně předbíhat kalendář, opa-koval si ve vypjatých momentech Pavel. Ale být neustále ve střehu a tvrdošjně hájit trosky svojí rodičovské autority, to považoval za nezbytnost.

Činorodá tchyně, které Ivana přinášela z práce erární čtivo, se kromě jiného prezentovala každý večer zápla-vou novinek, nasbíraných v časopisech, ale i v televizi

a v rádiu. Očekávala, že šíře jejího duševního obzoru bude Ivanou i zeřákem náležitě oceňována a že informace, které vysype z rukávu, najdou u dcery a jejího chotě patřičnou odezvu. Bylo pro ni tudíž těžko akceptovatelné zjištění, že Spáčil nemá například vlastní názor na avizované zdražování cigaret v Guatemale, že ho vůbec nevzrušují znepokojivé údaje o rostoucí kriminalitě obtěžující turisty na kterémisi z tichomořských ostrovů a že bez mrknutí oka přejde hlášku o jedovaté užovce, která zaútočila na svého chovatele kdesi na australském venkově.

Stejně zdrženlivě reagoval Pavel i na zprávy o nejnovějších výdobytcích civilizace – počínaje chytrými postelemi, které mohou ostražitého majitele na dálku informovat prostřednictvím mobilu o podezřelém chování jeho drahé polovice, až třeba po chytré botky, díky kterým nemůžeme zabloudit nebo se nikým nepovšimnutí přizabít. Když už Spáčil přece jen zkusil pozorněji vstřebávat informace o takovýchto vynálezech, zpravidla ho spíše podráždily, než nadchly, a alespoň občas ho přiměly ke znevažujícím komentářům, což Milada jako umírněná odpůrkyně překotného pokroku kvitovala s povděkem.

Byl tu ovšem další přírodní úkaz, který inženýra permanentně deptal. Nevědomá, ale i tak účinná záškodnická činnost jeho tchyně cílená na Marka a Adama. Já to přece myslím dobře, zaklínala se dotčeně Milada ve chvílích, kdy svými radami vyvolala vzrušené rodičovské dohady o tom, co by se mělo a nemělo. Koneckonců o jejich chvályhodných úmyslech ani Pavel nezkoušel nijak pochybovat. Což ovšem nic neměnilo na faktu, že mnohokrát trpěl v roli bezbranného statisty, když Ivana s matkou spojenými